

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA I OSNOVAMA SVOJINSKO-PRAVNIH ODNOSA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU

Član 1

U Zakonu o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 18/11) član 2 mijenja se i glasi:

“Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **aerodrom** je određeno područje na zemlji ili vodi (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) namijenjeno u potpunosti ili djelimično za kretanje, polijetanje, slijetanje i boravak vazduhoplova;
- 2) **crnogorski vazdušni prevoznik** je pravno ili fizičko lice koje ima licencu za obavljanje usluga vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: operativna licenca), ili drugu ispravu koju je izdao nadležni organ Crne Gore;
- 3) **dobrovoljac** je lice koje se blagovremeno prijavilo za ukrcavanje u skladu sa članom 9 stav 2 ovog zakona i koje je prihvatilo ponudu vazdušnog prevoznika da odustane od rezervacije u zamjenu za prava iz člana 11 ovog zakona;
- 4) **domaći prevoz** je prevoz na osnovu ugovora o prevozu vazduhoplovom, gdje se mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritoriji Crne Gore;
- 5) **državni vazduhoplov** je vazduhoplov koji se koristi u vojne, carinske ili policijske svrhe;
- 6) **koleto** je paket koji se sastoji od ambalaže i svog sadržaja, koji je pripremljen za transport;
- 7) **korisnik aerodroma** je pravno ili fizičko lice koje je odgovorno za prevoz putnika, tereta i/ili pošte vazdušnim putem, od aerodroma ili do aerodroma;
- 8) **lice koje ima pravo na naknadu štete** je putnik, odnosno drugo lice koje ima pravo da zahtijeva naknadu štete pričinjenu putniku, u skladu sa zakonom;
- 9) **lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti** je lice čija je pokretljivost smanjena zbog tjelesne invalidnosti (osjetna ili lokomotorna, trajna ili privremena), mentalne invalidnosti ili oštećenja ili drugog uzroka invalidnosti ili starosti i čije stanje zahtijeva primjerenu pažnju i prilagođavanje usluga, koje su na raspolaganju drugim putnicima, posebnim potrebama tih lica;
- 10) **medicinski prevoz** je prevoz bolesnih, povrijeđenih i invalidnih lica vazduhoplovom koji je opremljen za tu vrstu prevoza;
- 11) **međunarodni prevoz** je prevoz vazduhoplovom kod koga se prema ugovoru o prevozu, mjesto polaska i mjesto odredišta nalaze na teritorijama dvije države ili samo jedne države ako je predviđeno međuslijetanje na teritoriji druge države;
- 12) **Montrealska konvencija** je konvencija o objedinjavanju određenih pravila za međunarodni prevoz vazduhom;
- 13) **naručilac prevoza** je pravno ili fizičko lice koje je zaključilo ugovor o prevozu sa vazdušnim prevoznikom;

- 14) **nosilac prava** je pravno ili fizičko lice koje na osnovu ugovora o prevozu ima pravo da podnese zahtjev vazdušnom prevozniku za ostvarivanje prava;
- 15) **odbor korisnika aerodroma** je tijelo koje čine predstavnici korisnika aerodroma ili pravnih lica koje predstavljaju korisnike;
- 16) **odredište** je destinacija navedena u putnoj karti koja se pokazuje na pultu za prijavu leta ili u slučaju direktno vezanih letova, odredište zadnjeg leta, s tim da se ne računaju alternativni vezani letovi koji su dostupni, ako je poštovano prvobitno planirano vrijeme dolaska;
- 17) **operator aerodroma** je pravno lice koje upravlja infrastrukturom aerodroma i usklađuje i nadzire obavljanje djelatnosti drugih operatora na aerodromu ili sistema aerodroma u skladu sa zakonom;
- 18) **organizator putovanja** je pravno lice koje organizuje, prodaje ili nudi na prodaju paket aranžmane, neposredno ili preko posrednika;
- 19) **otkazivanje leta** je odustanak od prevoza vazduhoplovom na letu koji je prethodno bio predviđen i na kojem je najmanje jedno mjesto bilo rezervisano;
- 20) **paket aranžman** je unaprijed određena kombinacija usluga kojom se organizator putovanja obavezuje da obezbijedi putniku najmanje dvije usluge koje se sastoje od prevoza, smještaja ili drugih turističkih usluga, kao cjeline i koje se pružaju u vremenu dužem od 24 sata ili uključuju jedno noćenje, a putnik se obavezuje da plati ukupnu (paušalnu) cijenu;
- 21) **parking aerodroma** je parking koji se nalazi u okviru granica aerodroma ili koje je pod direktnom kontrolom operatora aerodroma, koji je namijenjen putnicima koji koriste aerodrom;
- 22) **pošiljalac** je pravno ili fizičko lice u čije se ime na osnovu ugovora predaje teret na prevoz;
- 23) **predati prtljag** je prtljag koji se prima na prevoz uz izdavanje potvrde u pisanoj formi;
- 24) **primalac** je pravno ili fizičko lice koje je ovlašćeno da u mjestu odredišta prima teret predat na prevoz;
- 25) **pripadak vazduhoplova** su sve stvari koje su trajno namijenjene vazduhoplovu, bez obzira da li su u sastavu vazduhoplova ili su privremeno odvojene od njega;
- 26) **prtljag** je predati i ručni prtljag;
- 27) **pružanje usluga iz vazduha** su operacije vazduhoplova kojima se pružaju usluge u poljoprivredi, šumarstvu, građevinarstvu, protivpožarnoj zaštiti, protivgradnoj odbrani, potrazi i spašavanju, marketingu, snimanju iz vazduha, nadzoru i patroliranju iz vazduha, provjeri radionavigacionih uređaja;
- 28) **putna karta** je dokument u pisanoj ili elektronskoj formi izdat ili ovjeren od strane vazdušnog prevoznika ili njegovog ovlašćenog agenta na osnovu kojeg putnik ostvaruje pravo na prevoz;
- 29) **putnik** je fizičko lice koje na osnovu ugovora ima pravo na prevoz vazduhoplovom;
- 30) **rezervacija** je potvrda da putnik ima putnu kartu ili drugi dokaz kojom se potvrđuje da je rezervacija prihvaćena i potvrđena od strane vazdušnog prevoznika ili organizatora putovanja;
- 31) **ručni prtljag** su stvari koje putnik unosi u vazduhoplov;
- 32) **specijalno pravo vučenja** je obračunska jedinica koju utvrđuje Međunarodni monetarni fond;

- 33) stvarni vazdušni prevoznik** je vazdušni prevoznik koji obavlja ili namjerava da obavi let, na osnovu ugovora sa putnikom ili u ime nekog drugog pravnog ili fizičkog lica, koje je zaključilo ugovor sa tim putnikom;
- 34) teret** su stvari koje se daju na prevoz vazduhoplovom na osnovu ugovora o prevozu tereta;
- 35) ugovorni vazdušni prevoznik** je pravno ili fizičko lice koje je zaključilo ugovor o prevozu sa putnikom, naručiocem prevoza ili pošiljaocem;
- 36) uskraćivanje ukrcaja** je odbijanje ukrcavanja na let putnika koji su se prijavili na ukrcaj u skladu sa članom 9 stav 2 ovog zakona, osim zdravstvenih, sigurnosnih ili bezbjednosnih razloga ili neposjedovanja odgovarajuće putne dokumentacije;
- 37) usluga komercijalnog putničkog vazdušnog prevoza** je usluga vazdušnog prevoza putnika koju pruža vazdušni prevoznik na linijskom i povremenom letu uz novčanu naknadu, kao samostalni let ili dio paket aranžmana;
- 38) uzastopni vazdušni prevoznik** je pravno ili fizičko lice koje na osnovu ugovora o prevozu, koji zaključi prvi vazdušni prevoznik obavlja dio tog prevoza uz pristanak putnika, odnosno naručioca prevoza;
- 39) vazdušni prevoznik** je pravno ili fizičko lice kojem je izdata operativna licenca ili druga odgovarajuća isprava;
- 40) vazduhoplov u letu** je vazduhoplov od trenutka kada je motorna snaga vazduhoplova upotrijebljena, radi polijetanja sve do trenutka zaustavljanja vazduhoplova i prestanka rada motora nakon slijetanja;
- 41) vrijeme prevoza putnika u vazdušnom saobraćaju** je vrijeme od početka otpreme putnika do završetka prihvata putnika;
- 42) vrijeme prevoza tereta u vazdušnom saobraćaju** je vrijeme od preuzimanja stvari na aerodromu polaska, radi otpreme do predaje stvari licu koje je ovlašćeno da raspolaže teretom na aerodromu odredišta ili na nekom drugom mjestu na koje sleti vazduhoplov."

Član 2

U članu 3 stav 1 i drugim odredbama zakona riječi: „avio prevoznika” u različitom padežu zamjenjuju se riječima: „vazdušni prevoznik” u odgovarajućem padežu.

U stavu 2 i drugim odredbama zakona riječ „opredjeljenja” u različitom padežu zamjenjuje se riječju „odredišta” u odgovarajućem padežu.

Član 3

U članu 9 stav 1 mijenja se i glasi:

„(1) Ovaj zakon primjenjuje se na putnike koji putuju sa aerodroma koji se nalazi:

- 1) na teritoriji Crne Gore;
- 2) u drugoj državi, na aerodrom koji se nalazi na teritoriji Crne Gore, ako nijesu ostvarili prava i ako im nije pružena pomoć u drugoj državi i ako je let ostvaren sa crnogorskim vazdušnim prevoznikom.”

Član 4

Član 25 mijenja se i glasi:

”Primjena Montrealske konvencije

Član 25

(1) Na odgovornost vazdušnog prevoznika za štetu koju pričini prilikom prevoza putnika i njihovog prtljaga vazdušnim putem primjenjuju se pored odredaba ovog zakona i odgovarajuće odredbe Montrealske konvencije.

(2) Odredbe Montrealske konvencije koje se odnose na odgovornost vazdušnog prevoznika primenjuju se i na prevoz koji se obavlja unutar vazdušnog prostora Crne Gore.

(3) Vazdušni prevoznik odgovara i za štetu iz stava 1 ovog člana, koju pričini lice koje je po njegovom nalogu ili za njegov račun vršilo prevoz vazduhoplovom.

(4) Ako vazdušni prevoznik dokaže da je štetu prouzrokovao ili da je nastanku štete doprinio nepažnjom, drugim pogrešnim postupkom ili propustom lica koje traži naknadu štete ili lica od koga ostvaruje svoja prava, vazdušni prevoznik je u potpunosti ili djelimično, oslobođen odgovornosti u mjeri u kojoj je nepažnja, pogrešan postupak ili propust prouzrokovao štetu ili doprinio njenom nastajanju.

(5) Ako zbog smrti ili povrede putnika naknadu štete zahtijeva neko drugo lice, a ne putnik, vazdušni prevoznik je oslobođen odgovornosti u potpunosti ili djelimično, ako dokaže da je štetu prouzrokovao ili da je nastanku štete doprinijela nepažnja, pogrešan postupak ili propust tog putnika.

(6) Odredbe ugovora o oslobađanju vazdušnog prevoznika od odgovornosti ili određivanju niže granice odgovornosti od granice utvrđene Montrealskom konvencijom i ovim zakonom su ništavne i ne povlače ništavost cijelog ugovora o prevozu, na koji se primjenjuje ova konvencija.”

Član 5

Član 26 mijenja se i glasi:

„Obaveza osiguranja vazdušnog prevoznika

Član 26

(1) Na odgovornost crnogorskog vazdušnog prevoznika za prevoz putnika i njihovog prtljaga primjenjuju se odredbe Montrealske konvencije.

(2) Crnogorski vazdušni prevoznik dužan je da se osigura od odgovornosti za štetu, u skladu sa zakonom.

(3) Dokaz o osiguranju u vazdušnom saobraćaju za odgovornost za štetu u skladu sa Montrealskom konvencijom dužan je da ima i drugi vazdušni prevoznik koji namjerava da obavlja komercijalni vazdušni prevoz sa Crnom Gorom.

(4) Iznos osiguranja od odgovornosti za štetu pričinjenu putnicima, prtljagu, teretu, pošti i trećim licima, treba da bude u visini u skladu sa zakonom koja obezbjeđuje isplatu cjelokupnog

iznosa štete.”

Član 6

Član 27 mijenja se i glasi:

„Naknada štete

Član 27

Visina naknade kao i najniža granica odgovornosti za štetu nastalu usljed smrti ili tjelesne povrede putnika u slučaju nesreće, uništenja, gubitka ili oštećenja prtljaga, odnosno kašnjenja prilikom isporuke prtljaga određuje se u skladu sa čl. 21 i 22 Montrealske konvencije.”

Član 7

Član 28 mijenja se i glasi:

„(1) Vazdušni prevoznik dužan je da bez odlaganja, a najkasnije 15 dana od dana utvrđivanja identiteta fizičkog lica koje ima pravo na naknadu štete, izvrši avansno plaćanje srazmjerno pretrpljenoj materijalnoj šteti, kako bi se zadovoljile neposredne materijalne potrebe tog lica.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, iznos avansnog plaćanja za slučaj smrti ne može biti manji od 16.000 specijalnih prava vučenja po putniku.

(3) Avansno plaćanje ne predstavlja priznanje odgovornosti i može da se uračuna u ukupan iznos naknade štete koju isplaćuje vazdušni prevoznik.

(4) Isplaćeni avans je nepovratan, osim u slučajevima iz člana 20 Montrealske konvencije, ili ako lice koje je primilo avans nije imalo pravo na naknadu štete.”

Član 8

Član 29 mijenja se i glasi:

„Dodatni iznos za dostavu predatog prtljaga

Član 29

(1) Putnik ima pravo da u vrijeme predaje prtljaga vazdušnom prevozniku posebno odredi vrijednost dostave predatog prtljaga na krajnjem odredištu i plati dodatni iznosna na zahtjev vazdušnog prevoznika za dostavu prtljaga do krajnjeg odredišta.

(2) Dodatni iznos za dostavu prtljaga do krajnjeg odredišta u skladu sa članom 22 stav 2 Montrealske konvencije, može da zahtijeva vazdušni prevoznik, ako putnik u posebnoj izjavi zahtijeva dostavu predatog prtljaga do krajnjeg odredišta u visini koja zavisi od dodatnih troškova prevoza i osiguranja tog prtljaga koji prelaze uobičajene troškove za prtljag procijenjene u visini koja je ista ili niža od granice odgovornosti.

(3) Vazdušni prevoznik dužan je da obezbijedi upoznavanje putnika o visini dodatne naknade iz stava 2 ovog člana.”

Član 9

Član 30 mijenja se i glasi:

„Upoznavanje putnika o odgovornostima vazdušnog prevoznika

Član 30

(1) Vazdušni prevoznik dužan je da prilikom prodaje usluga prevoza upozna putnike o odgovornosti vazdušnog prevoznika u odnosu na putnike i njihov prtljag, uključujući i rokove za podnošenje prigovora odnosno tužbe za naknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljagu i da rezime osnovnih odredaba o odgovornosti vazdušnog prevoznika učini dostupnim putnicima na svim prodajnim mjestima, uključujući telefonsku prodaju ili prodaju putem interneta, na način iz člana iz 33 ovog zakona.

(2) Rezime iz stava 1 ovog člana, ne može biti osnov za naknadu štete i ne može se koristiti za tumačenje odredaba ovog zakona ili Montrealske konvencije.”

Član 10

Član 31 mijenja se i glasi:

„Obavještanje putnika o odgovornosti vazdušnog prevoznika

Član 31

Pored upoznavanja putnika o odgovornosti vazdušnog prevoznika iz člana 30 ovog zakona, vazdušni prevoznici koji obavljaju prevoz ili prodaju usluge prevoza dužni su da svakom putniku izdaju pisano obavještenje o granici odgovornosti vazdušnog prevoznika koja važi za taj let u slučaju:

- 1) smrti ili tjelesne povrede, ako granica postoji;
- 2) uništenja, gubitka ili oštećenja prtljaga i upozorenja putnika da prtljag čija vrijednost prelazi ovu granicu mora da bude prijavljen vazdušnom prevozniku pri registraciji prtljaga, prije leta ili da bude u potpunosti osiguran od strane putnika prije putovanja;
- 3) štete prouzrokovane kašnjenjem leta.”

Član 11

Član 32 mijenja se i glasi:

„Granice odgovornosti vazdušnog prevoznika

Član 32

(1) Ako cjelokupan prevoz obavlja crnogorski vazdušni prevoznik, granice odgovornosti koje su navedene u rezimeu osnovnih odredaba o odgovornosti i obavještenju iz čl. 30 i 31 ovog zakona su granice utvrđene ovim zakonom, osim ako vazdušni prevoznik dobrovoljno ne poveća granice odgovornosti.

(2) Ako prevoz obavlja vazdušni prevoznik koji nije crnogorski vazdušni prevoznik,

odredbe čl. 30 i 31 ovog zakona primenjuju se samo za prevoz ka, iz i unutar Crne Gore.”

Član 12

Član 33 mijenja se i glasi:

”Rezime osnovnih odredaba o odgovornosti prema putnicima i prtljagu

Član 33

Rezime osnovnih odredaba o odgovornosti vazdušnog prevoznika prema putnicima i njihovom prtljagu sadrži:

1) naknadu štete u slučaju smrti ili tjelesne povrede:

- za naknadu štete ne postoje finansijska ograničenja u pogledu odgovornosti u slučaju smrti ili tjelesne povrede putnika;

- vazdušni prevoznik ne može da ospori zahtjev za naknadu štete u slučaju kada šteta iznosi do 113.100 specijalnih prava vučenja, a preko toga iznosa, vazdušni prevoznik može da osporava zahtjev za naknadu štete ukoliko dokaže da šteta nije nastala njegovom nepažnjom ili krivicom;

2) avansno plaćanje:

-u slučaju smrti ili tjelesne povrede putnika, vazdušni prevoznik je dužan da u roku od 15 dana od dana utvrđivanja identiteta lica koje ima pravo na naknadu štete, isplati avans za pokriće njegovih neposrednih materijalnih potreba;

-u slučaju smrti putnika, avans ne smije biti niži od 16.000 specijalnih prava vučenja;

3) kašnjenje putnika:

-u slučaju kašnjenja putnika, vazdušni prevoznik odgovara za štetu, osim ako je preduzeo sve potrebne mjere da izbjegne štetu ili ako preduzimanje tih mjera nije bilo moguće;

-odgovornost za kašnjenje putnika ograničena je na 4.694 specijalna prava vučenja;

4) kašnjenje prtljaga:

-u slučaju kašnjenja prtljaga, vazdušni prevoznik odgovara za štetu, osim ako je preduzeo sve potrebne mjere da izbjegne štetu ili ako preduzimanje tih mjera nije bilo moguće;

-odgovornost za kašnjenje prtljaga ograničena je na 1.131 specijalno pravo vučenja;

5) uništenje, gubitak ili oštećenje prtljaga:

-vazdušni prevoznik je odgovoran za uništenje, gubitak ili oštećenje prtljaga do 1.131 specijalnog prava vučenja;

-za predati prtljag vazdušni prevoznik je odgovoran i ako nije kriv, osim u slučaju da prtljag ima nedostatak;

-za ručni prtljag vazdušni prevoznik je odgovoran samo ako je kriv;

6) viša granica odgovornosti za prtljag:

-putnik ima pravo da zahtijeva višu granicu odgovornosti od vazdušnog prevoznika ako najkasnije na prijavljivanju putnika za let da posebnu izjavu i plati dodatni iznos;

7) prigovor u vezi prtljaga:

-ako je prtljag oštećen, izgubljen, uništen ili ako kasni, putnik mora u najkraćem roku da podnese pisani prigovor vazdušnom prevozniku;

-u slučaju oštećenja predatog prtljaga putnik mora da podnese prigovor u roku od sedam dana od dana predaje prtljaga putniku, a u slučaju kašnjenja prtljaga u roku od 21 dan od dana predaje prtljaga putniku;

8) odgovornost ugovornih i stvarnih vazdušnih prevoznika:

-ako vazdušni prevoznik koji stvarno obavlja prevoz nije istovremeno i ugovorni vazdušni

prevoznik, putnik može da podnese prigovor ili zahtjev za naknadu štete protiv bilo koga od njih; -ako su u putnoj karti navedeni ime ili kod vazdušnog prevoznika, on važi kao ugovorni vazdušni prevoznik.

9) rok za podnošenje tužbe:

-tužba za naknadu štete može se podnijeti sudu u roku od dvije godine od dana slijetanja vazduhoplova ili planiranog slijetanja;

10) osnova za rezime:

- rezime osnovnih odredaba o odgovornosti vazdušnog prevoznika prema putnicima i njihovom prtljagu čini ovaj zakon i Montrealska konvencija od 28. maja 1999. godine."

Član 13

Član 35 briše se.

Član 14

Poslije člana 36 dodaje se nova tačka i 15 novih članova koji glase :

„6. Prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivost

Obim prava

Član 36a

(1) Lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, koja koriste ili namjeravaju da koriste usluge vazdušnog prevoza putnika po dolasku, odlasku ili tranzitu kroz aerodrom kada se aerodrom nalazi na teritoriji Crne Gore imaju pravo na pomoć u skladu sa ovim zakonom.

(2) Odredbe čl. 36b, 36c i 36i ovog zakona, primjenjuju se na putnike koji polaze sa aerodroma koji se nalazi na teritoriji druge države na aerodrom koji se nalazi na teritoriji Crne Gore ako vazdušni prevoz obavlja crnogorski vazdušni prevoznik.

(3) Pravo na pomoć iz stava 1 ovog člana, ne utiče na prava putnika iz čl. 6 do 18 ovog zakona.

(4) Ako su odredbe ovog zakona kojima se uređuju prava lica iz stava 1 ovog člana u suprotnosti sa odredbama propisa o uslugama zemaljskog opsluživanja, primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Zabrana uskraćivanja prevoza lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti

Član 36b

Vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja, licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti ne smiju odbiti:

1) prihvatanje rezervacije za let čije je polazište ili odredište aerodrom iz člana 36a ovog zakona;

2) ukrcavanje na aerodrom iz tačke 1 ovog člana, ako ovo lice ima putnu kartu i rezervaciju.

Odstupanja, posebni uslovi i informacije

Član 36c

(1) Izuzetno od člana 36b ovog zakona, vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja može licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti odbiti prihvatanje rezervacije ili ukrcaj zbog invaliditeta ili smanjene pokretljivosti:

1) iz sigurnosnih razloga utvrđenih posebnim propisima i međunarodnim ugovorima koji obavezuju Crnu Goru ili radi ispunjavanja sigurnosnih zahtjeva utvrđenih od strane organa koji je vazdušnom prevozniku izdao certifikat vazdušnog operatora-AOC; i

2) ako veličina vazduhoplova ili njegovih vrata fizički onemogućava ukrcaj ili prevoz lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti.

(2) U slučaju da vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja odbije da prihvati rezervaciju zbog razloga iz stava 1 ovog člana, dužan je da uloži napor i da licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti predloži drugu prihvatljivu mogućnost prevoza.

(3) Lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti kojem je odbijen ukrcaj zbog invalidnosti ili smanjene pokretljivosti i lica koja ga prate iz stava 4 ovog člana, imaju pravo na vraćanje prevoznine ili preusmjeravanje iz člana 11 ovoga zakona, ako su ispunjeni sigurnosni zahtjevi za preusmjeravanje ili povratni let.

(4) U slučaju iz stava 1 tačka 1 ovog člana, vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja može zahtijevati da lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti prati drugo lice koje je sposobno da mu pruži potrebnu pomoć.

(5) Vazdušni prevoznik ili njegov zastupnik dužan je da na odgovarajući način i na crnogorskom jeziku i jezicima na kojima su dostupne informacije ostalim putnicima, obezbijedi dostupnost sigurnosnih pravila koja se primjenjuju na prevoz lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti kao i ograničenja koja se odnose na njihov prevoz ili na prevoz pomagala za kretanje zbog veličine vazduhoplova.

(6) Organizator putovanja je dužan, da obezbijedi dostupnost sigurnosnih pravila i ograničenja na letovima, koji su uključeni u putovanja, odmore i kružna putovanja u paket aranžmane koje organizuje, prodaje ili nudi na prodaju.

(7) Ako vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja odbije da prihvati rezervaciju lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti i zatraži pratnju za to lice, dužan je da lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti odmah obavijesti o razlozima za odbijanje i traženje pratnje.

(8) Vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja dužan je da na zahtjev lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, dostavi u pisanoj formi obavještenje iz stava 7 ovog člana, u roku od pet radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

Određivanje mjesta dolaska i odlaska

Član 36d

(1) Operator aerodroma, u saradnji sa korisnicima aerodroma odnosno odborom korisnika aerodroma i organizacijama koje zastupaju prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, u skladu sa lokalnim uslovima, dužan je da odredi mjesta dolaska i odlaska unutar granica aerodroma ili u zgradi i izvan zgrada terminala, koja je pod nadzorom operatora aerodroma, na kojima lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti mogu lako da najave dolazak na aerodrom i zatijevaju pomoć.

(2) Mjesta iz stava 1 ovog člana, moraju biti jasno označena, sa osnovnim informacijama o aerodromu u pristupačnom obliku.

Prosljeđivanje zahtjeva za pomoć

Član 36e

(1) Vazdušni prevoznici, njihovi zastupnici i organizatori putovanja dužni su da na svim svojim prodajnim mjestima, uključujući telefonsku i internet prodaju, obezbijede prijem zahtjeva za pomoć lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti.

(2) Ako vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja primi zahtjev za pomoć iz stava 1 ovog člana, najkasnije 48 sati prije objavljenog vremena polaska leta, dužan je da zahtjev, najkasnije 36 sati prije objavljenog vremena polaska leta, dostavi:

1) operatorima aerodroma odlaska, dolaska i tranzita; i

2) stvarnom vazdušnom prevozniku ako rezervacije nije primio taj prevoznik, osim ako u vrijeme primanja zahtjeva za pomoć nije poznat identitet stvarnog prevoznika, kada se zahtjev prosljeđuje što je prije moguće.

(3) Vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja prosljeđuje zahtjev za pomoć u najkraćem mogućem roku, osim u slučaju iz stava 2 ovoga člana.

(4) Stvarni vazdušni prevoznik, u najkraćem mogućem roku nakon početka leta obavještava operatora aerodroma odredišta, ukoliko se taj aerodrom nalazi na teritoriji Crne Gore, o broju lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti na tom letu koji su zatražili pomoć iz člana 36f ovog zakona i o vrsti pomoći.

Pravo na pomoć na aerodromima

Član 36f

(1) Kada lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti stigne na aerodrom radi putovanja, operator aerodroma dužan je da mu pruži pomoć iz člana 36m ovog zakona, tako da se lice može ukrcati na let za koji ima rezervaciju pod uslovom da je vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja obaviješten o posebnim potrebama lica za takvom vrstom pomoći, najkasnije 48 sati prije objavljenog vremena polaska leta.

(2) Obavještenje iz stava 1 ovog člana, odnosi se i na povratni let ako su odlazni i povratni letovi ugovoreni sa istim vazdušnim prevoznikom.

(3) Ako lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti koristi pomoć psa vodiča o tome se obavještava vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja.

(4) Ako vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja nije obaviješten u skladu sa stavom 1 ovog člana, operator aerodroma ako je moguće pružiće pomoć da se lice ukrca na let za koji ima rezervaciju u skladu sa članom 36m ovog zakona.

(5) Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se pod uslovom da se:

1) lice prijavi na let:

– u vrijeme koje vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja unaprijed odredi u pisanoj formi (uključujući elektronsku formu); ili

– ako nije određeno vrijeme, najkasnije jedan sat prije objavljenog vremena polaska; ili

2) lice stigne do mjesta unutar granica aerodroma određenog u skladu sa članom 36d ovog zakona:

– u vrijeme koje vazdušni prevoznik, njegov zastupnik ili organizator putovanja unaprijed odredi u pisanoj formi (uključujući elektronsku formu); ili

– ako nije određeno vrijeme, najkasnije dva sata prije objavljenog vremena polaska.

(6) Ako je lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti u tranzitu kroz aerodrom na teritoriji Crne Gore ili ga vazdušni prevoznik ili organizator putovanja premjesti sa leta za koji ima rezervaciju na drugi let, operator aerodroma dužan je da pruži pomoć da se lice ukrca na let za koji ima rezervaciju u skladu sa članom 36m ovog zakona.

(7) Ako lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti stigne vazduhoplovom na aerodrom na teritoriji Crne Gore, operator aerodroma dužan je da pruži pomoć iz člana 36m ovog zakona, da to lice stigne do mjesta polaska iz aerodroma iz člana 36d ovog zakona.

(8) Pružena pomoć, što je više moguće, mora da bude prilagođena posebnim potrebama svakog pojedinačnog putnika.

Odgovornost za pomoć na aerodromima

Član 36g

(1) Operator aerodroma dužan je da licima sa invaliditetom i licima smanjene pokretljivosti obezbijedi pružanje pomoći iz člana 36m ovog zakona, bez dodatne naknade.

(2) Operator aerodroma odgovoran je za pružanje pomoći iz člana 36m ovog zakona i pomoć može pružati sam ili pružanje pomoći obezbijediti ugovorom sa jednim ili više pravnih ili fizičkih lica specijalizovanih za pružanje te vrste pomoći, ako ispunjavaju standarde kvaliteta iz člana 36h ovog zakona.

(3) Ugovor iz stava 2 ovog člana u zavisnosti od postojećih usluga koje se pružaju na aerodromu, operator aerodroma može zaključiti na svoju inicijativu, ili na zahtjev korisnika aerodroma, odnosno odbora korisnika aerodroma uključujući i vazdušne prevoznike, a u slučaju

odbijanja zahtjeva, operator aerodroma dužan je da dostavi podnosiocima zahtjeva pisano obrazloženje.

(4) Operator aerodroma može, na nediskriminatornoj osnovi, korisnicima aerodroma naplatiti posebnu naknadu za pružanje pomoći iz st. 1 i 2 ovog člana, koja se određuje srazmjerno ukupnom broju putnika koje korisnici aerodroma prevezu na aerodrom i sa aerodroma.

(5) Naknadu iz stava 4 ovoga člana, transparentno i srazmjerno troškovima određuje operator aerodroma u saradnji sa korisnicima aerodroma, odnosno odborom korisnika aerodroma, ili u saradnji sa drugim odgovarajućim tijelom.

(6) Operator aerodroma dužan je da vodi odvojene finansijske izvještaje koji se odnose na pružanje pomoći licima sa invaliditetom ili licima smanjene pokretljivosti od finansijskih izvještaja za obavljanje svojih ostalih djelatnosti.

(7) Operator aerodroma dužan je da omogući uvid u revidirani godišnji finansijski izvještaj koji se odnosi na naplaćene naknade i troškove za pružanja pomoći licima sa invaliditetom ili licima smanjene pokretljivosti korisnicima aerodroma, preko odbora korisnika aerodroma ili drugog odgovarajućeg tijela, kao i organu državne uprave nadležnom za poslove vazdušnog saobraćaja i Agenciji.

Standardi kvaliteta za pomoć

Član 36h

(1) Operator aerodroma koji godišnje ima preko 150.000 prevezenih putnika u komercijalnom vazdušnom saobraćaju u saradnji sa korisnicima aerodroma, odnosno odborom korisnika aerodroma i organizacijama koje zastupaju lica sa invaliditetom i lica smanjene pokretljivosti, određuje standarde kvaliteta za pomoć iz člana 36m ovog zakona i potrebna sredstva za ispunjavanje tih standarda.

(2) Standardi iz stava 1 ovog člana, određuju se u skladu međunarodnima standardima i kodeksom ponašanja u odnosu na olakšice za prevoz lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, a naročito Kodeksom dobrog ponašanja u pružanju usluga zemaljskog opsluživanja licima smanjene pokretljivosti Evropske konferencije civilnog vazduhoplovstva.

(3) Standarde kvaliteta operator aerodroma objavljuje na svojoj internet stranici.

(4) Vazdušni prevoznik i operator aerodroma mogu postići sporazum da operator aerodroma putnicima, koje vazdušni prevoznik prevozi na ili sa aerodroma, obezbijedi pomoć višeg standarda od standarda iz stava 1 ovog člana ili da pored usluga iz člana 36m ovog zakona pruži i dodatne usluge.

(5) Operator aerodroma može vazdušnom prevozniku pored naknade iz člana 36g stav 4 ovog zakona da naplati i dodatnu naknadu za pružanje pomoći iz stava 4 ovog člana, koja mora biti srazmjerna troškovima i određuje se nakon konsultacija sa vazdušnim prevoznikom.

Obaveze vazdušnog prevoznika

Član 36i

Vazdušni prevoznik pruža pomoć iz člana 36n ovog zakona licu sa invaliditetom ili licu

smanjene pokretljivosti, koje odlazi, dolazi ili je u tranzitu kroz aerodrom koji se nalazi na teritoriji Crne Gore, bez dodatne naknade ako ispunjava uslove iz člana 36f st. 1, 2 i 4 ovog zakona.

Obuka Član 36j

Vazdušni prevoznici i operatori aerodroma dužni su da obezbijede stručno osposobljavanje za:

- 1) njihove zaposlene uključujući i zaposlene lica sa kojima su zaključili ugovore za pružanje neposredne pomoć licima sa invaliditetom ili licima smanjene pokretljivosti radi zadovoljavanja potreba lica sa različitim vrstama invalidnosti ili poteškoćama u kretanju;
- 2) njihove zaposlene koji rade na aerodromu i koji su u neposrednom kontaktu sa putnicima iz oblasti ravnopravnosti lica sa invaliditetom i podizanja svijesti o invalidnosti;
- 3) novozaposlene, kao i obnovu i sticanje novih znanja zaposlenih o invalidnosti.

Naknada štete za izgubljena ili oštećena invalidska kolica i drugu opremu Član 36k

Ako se invalidska kolica, druga oprema za kretanje ili pomagala izgube ili oštete tokom pružanja usluga na aerodromu ili tokom prevoza vazduhoplovom putnik ima pravo na naknadu štete u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorom.

Ograničenja ili oslobađanja od obaveze Član 36l

Obaveze prema licima sa invaliditetom i licima smanjene pokretljivosti utvrđene ovim zakonom ne mogu se ograničiti niti ukinuti.

Pomoć operatora aerodroma Član 36m

(1) Operator aerodroma dužan je da pruži pomoć i obezbijedi druge potrebne mjere da bi se licima sa invaliditetom ili licima smanjene pokretljivosti omogućilo:

- 1) da obavijeste o svom dolasku na aerodrom i zatraže pomoć na mjestima iz člana 36d ovog zakona koja su u zgradama terminala i izvan njih;
- 2) kretanje od označenog mjesta do pulta za prijavu putnika na let;
- 3) da se prijave na let i da prijave prtljag;
- 4) da nastave kretanje od pulta za prijavu putnika na let do vazduhoplova i kontrolu za izlazak iz države, carinsku kontrolu i bezbjedonosni pregled;
- 5) ukrcavanje u vazduhoplov pomoću lifta, invalidskih kolica i pružanje druge odgovarajuće potrebne pomoći;

- 6) da nastave kretanje od vrata vazduhoplova do svog sjedišta;
- 7) da odloži prtljag na određenom mjestu u vazduhoplovu i preuzme prtljag iz vazduhoplova;
- 8) da nastavi kretanje od svog sjedišta do vrata vazduhoplova;
- 9) iskrcavanje iz vazduhoplova pomoću lifta, invalidskih kolica, i pružanje druge odgovarajuće potrebne pomoći;
- 10) da nastavi kretanje od vazduhoplova do prostora za preuzimanje prtljaga i preuzimanje prtljaga i druge obaveze vezane za ulazak u državu i carinsku kontrolu;
- 11) da nastavi kretanje od prostora za preuzimanje prtljaga do određenog mjesta;
- 12) da stigne na povezane letove kada su u tranzitu i da mu se obezbijedi potrebna pomoć u kontrolisanoj i nadziranoj zoni aerodroma, kao i na terminalima i između njih po potrebi;
- 13) pristupanje toaletnom prostoru po potrebi.

(2) Ako lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti ima pratnju drugog lica koje mu pomaže, na zahtjev tog lica, operator aerodroma dužan je da obezbijedi potrebnu pomoć na aerodromu i pri ukrcaju i iskrcaju.

(3) Operator aerodroma dužan je da pruža usluge zemaljskog opsluživanja sa cjelokupnom potrebnom opremom za kretanje, uključujući i električna invalidska kolica, ukoliko je obaviješten najkasnije 48 sati prije leta i ako ne postoje prostorna ograničenja u vazduhoplovu i ako su ispunjeni uslovi utvrđeni propisom za prevoz opasnih materija.

(4) Operator aerodroma dužan je da obezbijedi privremenu zamjenu za oštećenu ili izgubljenu opremu za kretanje, koja ne mora da bude identična kao oštećena ili izgubljena oprema.

(5) Operator aerodroma je dužan da omogući korišćenje psa vodiča, po potrebi.

(6) Operator aerodroma je dužan da obezbijedi da podaci o letu budu dostupni tim licima.

(7) Operator aerodroma odgovoran je za izvršavanje obaveza utvrđenih ovim članom.

(8) Obaveze iz st. 1 do 6 ovog člana shodno se primjenjuju i na druge pružaoce usluga zemaljskog opsluživanja ukoliko ih ne obavlja operator aerodroma.

Pomoć vazdušnog prevoznika

Član 36n

(1) Vazdušni prevoznik dužan je da omogući prevoz psa vodiča u kabini vazduhoplova u skladu sa zakonom.

(2) Vazdušni prevoznik dužan je da omogući pored medicinske opreme, prevoz najviše dva komada opreme za kretanje po jednom licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti,

uključujući električna invalidska kolica, pod uslovom da je obaviješten najkasnije 48 sati prije leta i da ne postoje prostorna ograničenja u vazduhoplovu i da su ispunjeni uslovi utvrđeni propisom za prevoz opasnih materija.

(3) Vazdušni prevoznik dužan je da obezbijedi da podaci o letu budu dostupni tim licima.

(4) Vazdušni prevoznik na zahtjev lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, dužan je da preduzme potrebne mjere koje se odnose na razmještaj sjedišta, radi prilagođavanja potreba tih lica, vodeći računa o sigurnosnim zahtjevima i raspoloživosti.

(5) Vazdušni prevoznik dužan je da omogući pristup toaletnom prostoru po potrebi.

(6) Ako lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti ima pratnju drugog lica koje mu pomaže, vazdušni prevoznik dužan je po mogućnosti da licu u pratnji obezbijedi sjedište pored lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti.

Nadzor nad pružanjem pomoći

Član 36o

Nadzor nad primjenom odredaba ovog zakona, koje se odnose na prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, na aerodromu iz člana 36a stav 1 ovog zakona, vrši Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija).”

Član 15

Čl. 37 do 41 brišu se.

Član 16

U članu 73 stav 1 riječi: "17 specijalnih prava vučenja," zamjenjuju se riječima "19 specijalnih prava vučenja".

Član 17

Član 93 mijenja se i glasi:

"Podnošenje prigovora

Član 93

(1) U slučaju uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta, putnik ostvaruje prava utvrđena ovim zakonom na osnovu pisanog prigovora sa odgovarajućim dokazima koji dostavlja vazdušnom prevozniku.

(2) Lice sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti prava utvrđena ovim zakonom ostvaruje na osnovu pisanog prigovora sa odgovarajućim dokazima koji dostavlja vazdušnom prevozniku, odnosno operatoru aerodroma.

(3) Ako vazdušni prevoznik, odnosno operator aerodroma u roku od 30 dana od dana dostavljanja prigovora ne odluči po prigovoru iz st. 1 i 2 ovog člana, putnik odnosno lica sa

invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti imaju pravo da dostave Agenciji prigovor za mirno rješavanje sporova.

(4) Agencija je dužna da se izjasni na prigovor iz stava 3 ovog člana u roku od 15 dana od dana prijema prigovora.

(5) Nezavisno od st. 1, 2 i 3 ovog člana, putnik odnosno lica sa invaliditetom ili lice smanjene pokretljivosti može da zaštiti svoja prava podnošenjem tužbe pred nadležnim sudom."

Član 18

U članu 120 stav 1 mijenja se i glasi:

"(1) Za štetu zbog smrti ili tjelesne povrede koju vazduoplov u letu pričini na zemlji, odgovorno lice ne može da ospori zahtjev za nadoknadu štete do iznosa 113.100 specijalnih prava vučenja po poginulom ili tjelesno povrijeđenom licu, a zahtjev za nadoknadu štete preko tog iznosa može se osporiti ukoliko dokaže da šteta nije nastala njegovom nepažnjom ili krivicom."

Stav 4 mijenja se i glasi:

"(4) Preračunavanje specijalnih prava vučenja u novčanu jedinicu koja se koristi u Crnoj Gori vrši se po kursu na dan isplate naknade štete od strane vazdušnog prevoznika, a ako je naknada štete određena pravosnažnom presudom na dan donošenja pravosnažne presude"

Član 19

U članu 176 stav 1 riječi: "za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija)" brišu se.

Član 20

Poslije člana 182 dodaje se novi dio i dva nova člana koji glase:

"DIO PET A

Kaznene odredbe

Član 182a

(1) Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 eura kazniće se za prekršaj vazdušni prevoznik ili drugo pravno lice ako:

1) očekuje da će doći do uskraćivanja ukrcaja na let, a ne pozove putnike na dobrovoljni odustanak od svoje rezervacije pod uslovima dogovorenim između putnika i stvarnog vazdušnog prevoznika (član 6 stav1);

2) se ne javi dovoljan broj putnika za dobrovoljni odustanak od svoje rezervacije, a stvarni vazdušni prevoznik uskrati ukrcaj određenom broju putnika, koji su višak u odnosu na kapacitet vazduhoplova, protiv njihove volje, i ne isplati im odmah odštetu u skladu sa članom 10 ovog zakona i ne obezbijedi im prava iz čl. 11 i 12 ovog zakona (član 6 st. 3 i 4);

3) u slučaju otkazivanja leta putnicima ne obezbijedi:

a) vraćanje prevoznine ili preusmjeravanje u skladu sa članom 11 ovog zakona od strane stvarnog vazdušnog prevoznika;

b) opskrbu od strane stvarnog vazdušnog prevoznika u skladu sa članom 12 stav 1 tačka a i stavom 2 ovog zakona, kao i pravo na opskrbu iz člana 12 stav 1 tač. b i c ovog zakona u slučaju preusmjeravanja kada je predviđeno vrijeme polaska novog leta najmanje jedan dan nakon vremena polaska koje je bilo planirano za otkazani let;

c) odštetu od strane stvarnog vazdušnog prevoznika u skladu sa članom 10 ovog zakona, osim u slučaju ako su putnici:

- obaviješteni o otkazivanju leta najmanje dvije nedjelje prije vremena polaska predviđenog redom letenja;

- obaviješteni o otkazivanju leta u roku od dvije nedjelje prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje najmanje sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja, kojim se omogućava da otputuju ne više od dva sata prije vremena polaska predviđenog redom letenja i da stignu na mjesto odredišta u okviru četiri sata od planiranog vremena dolaska;

- obaviješteni o otkazivanju leta u roku od sedam dana prije vremena polaska predviđenog redom letenja i ponuđeno im je preusmjeravanje, čime im je omogućeno da otputuju ne više od sat vremena ranije od predviđenog vremena polaska i da stignu na mjesto odredišta u okviru dva sata od planiranog vremena dolaska (član 7 stav 1).

4) u slučaju otkazivanja leta ne obavijesti putnike o mogućnostima alternativnog prevoza (član 7 stav 2);

5) očekuje kašnjenje leta u polasku, izvan vremena predviđenog redom letenja, dva sata i više za letove dužine do 1500 km ne obezbijedi putnicima opskrbu iz člana 12 stav 1 tačka a i stava 2 ovog zakona (član 8 stav 1 tačka a);

6) očekuje kašnjenje leta u polasku, izvan vremena predviđenog redom letenja, tri sata ili više za sve letove duže od 1500 km i za ostale letove između 1500 km i 3500 km ne obezbijedi putnicima opskrbu iz člana 12 stav 1 tač. a, b i c ovog zakona kada je realno očekivano vrijeme polaska najmanje dan nakon prethodno najavljenog vremena polaska (član 8 stav 1 tačka b);

7) očekuje kašnjenje leta u polasku izvan vremena predviđenog redom letenja za četiri sata ili više, za sve letove koji ne spadaju u letove iz tač. a i b ovog stava ne obezbijedi opskrbu iz člana 12 st. 1 i 2 ovog zakona, a u slučaju kašnjenja leta najmanje pet sati ne obezbijedi pravo i na vraćanje prevoznine u skladu sa članom 11 stav 1 tačka a ovog zakona (član 8 stav 1 tačka c).

8) u slučaju da premjesti putnika u klasu nižu od one za koju je karta plaćena, u roku od sedam dana od dana premještanja, na način utvrđen članom 10 stav 4 ovog zakona ne obezbijedi naknadu iz člana 13 stav 2 ovog zakona;

9) ne da prioritet prevozu lica sa smanjenom pokretljivošću, i njihovim pratiocima ili certifikovanim psima vodičima, i djeci bez pratioca (član 14 stav 1);

10) u slučaju uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja leta ili kašnjenja leta od najmanje dva sata ne uruči svakom putniku pisano obavještenje koje sadrži pravila za odštetu i opskrbu u skladu sa ovim zakonom, kao i informacije o načinu i mjestu gdje putnik može ostvariti svoja prava (član 17 stav

2);

11) bez odlaganja, a najkasnije 15 dana od dana utvrđivanja identiteta fizičkog lica koje ima pravo na naknadu štete, ne izvrši avansno plaćanje srazmjerno pretrpljenoj materijalnoj šteti, kako bi se zadovoljile neposredne materijalne potrebe tog lica (član 28 stav 1);

12) prilikom prodaje usluga prevoza ne upozna putnike o svojoj odgovornosti u odnosu na putnike i njihov prtljag, uključujući rokove za podnošenje prigovora, odnosno tužbe za naknadu štete i mogućnost davanja posebne izjave o prtljagu i putnicima ne učini dostupnim, na svim prodajnim mjestima, uključujući telefonsku prodaju ili prodaju putem interneta, rezime osnovnih odredaba o odgovornosti vazdušnog prevoznika (član 30 stav 1);

13) licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti odbije da prihvati rezervaciju za let čije je polazište ili odredište aerodrom iz člana 37 ovog zakona i odbije da ga ukrca na tom aerodrom, ako ovo lice ima putnu kartu i rezervaciju (član 36b);

14) najkasnije 36 sati prije objavljenog vremena polaska leta ne dostavi operatorima aerodroma odlaska, dolaska i tranzita ili stvarnom vazdušnom prevozniku ako rezervacije nije primio taj prevoznik, osim ako u vrijeme primanja zahtjeva za pomoć nije poznat identitet stvarnog prevoznika, koji se prosljeđuje što je prije moguće, zahtjev za pomoć koji je primio najkasnije 48 sati prije objavljenog vremena polaska leta (član 36e stav 2);

15) ne omogući prevoz pasa vodiča u kabini vazduhoplova u skladu sa zakonom (član 36n stav 1);

16) ne omogući, pored medicinske opreme, prevoz najviše dva komada opreme za kretanje po jednom licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti, uključujući električna invalidska kolica, pod uslovom da je obaviješten najkasnije 48 sati prije leta, i da ne postoje prostorna ograničenja u vazduhoplovu i da su ispunjeni uslovi utvrđeni propisom za prevoz opasnih materija (član 36n stav 2);

17) ne obezbijedi da podaci o letu budu dostupni licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti (član 36n stav 3);

18) na zahtjev lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, ne preduzme potrebne mjere koje se odnose na razmještaj sjedišta, radi prilagođavanja potreba tih lica, vodeći računa o sigurnosnim zahtjevima i raspoloživosti i ne omogući pristup toaletnom prostoru, po potrebi (član 36n st. 4 i 5);

19) licu koje je u pratnji lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, po mogućnosti, ne obezbijedi sjedište pored lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti (član 36n stav 6).

(2) Za prekršaje iz stav 1 ovog člana, kazniće se i odgovorno lice vazdušnog prevoznika ili drugog pravnog lica novčanom kaznom od 300 do 1.000 eura.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom od 300 do 3.000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana, kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom od 150 do 1.000 eura.

Član 182b

(1) Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 eura kazniće se za prekršaj operator aerodroma ili drugo pravno lice ako:

1) u saradnji sa korisnicima aerodroma, odnosno odborom korisnika aerodroma i organizacijama koje zastupaju prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti, u skladu sa lokalnim uslovima, ne odredi mjesto dolaska i odlaska unutar granica aerodroma ili u zgradi i izvan zgrada terminala, koja je pod nadzorom operatora aerodroma, u kojima lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti mogu lako da najave dolazak na aerodrom i zatijevaju pomoć (član 36d stav 1);

2) ne pruži pomoć i obezbijedi druge potrebne mjere da bi se licima sa invaliditetom ili licima smanjene pokretljivosti omogućilo:

- da obavijeste o svom dolasku na aerodrom i zatraže pomoć na mjestima iz člana 40 ovog zakona koje su u zgradama terminala i izvan njih;
- kretanje od označenog mjesta do pulta za prijavu putnika na let;
- da se prijave na let i da prijave prtljag;
- da nastave kretanje od pulta za prijavu putnika na let do vazduhoplova i kontrolu za izlazak iz države, carinsku kontrolu i bezbjedonosni pregled;
- ukrcavanje u vazduhoplov pomoću lifta, invalidskih kolica i pružanje druge odgovarajuće potrebne pomoći;
- da nastave kretanje od vrata vazduhoplova do svog sjedišta;
- da odloži prtljag na određenom mjestu u vazduhoplovu i preuzime prtljag iz vazduhoplova;
- da nastavi kretanje od svog sjedišta do vrata vazduhoplova;
- iskrcavanje iz vazduhoplova pomoću lifta, invalidskih kolica, i pružanje druge odgovarajuće potrebne pomoći;
- da nastavi kretanje od vazduhoplova do prostora za preuzimanje prtljaga i preuzimanje prtljaga i druge obaveze vezane za ulazak u državu i carinsku kontrolu;
- da nastavi kretanje od prostora za preuzimanje prtljaga do određenog mjesta;
- da stigne na povezane letove kada su u tranzitu i da mu se obezbijedi potrebna pomoć u kontrolisanoj i nadziranoj zoni aerodroma, kao i na terminalima i između njih, po potrebi;
- pristupanje toaletnom prostoru po potrebi (član 36m stav 1);

3) licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti koje ima pratnju drugog lica koje mu pomaže, na zahtjev tog lica, ne obezbijedi potrebnu pomoć na aerodromu i pri ukrcaju i iskrcaju (član 36m stav 2).

4) licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti ne pruža usluge zemaljskog opsluživanja sa cjelokupnom potrebnom opremom za kretanje, uključujući i električna invalidska kolica, ukoliko je obaviješten najkasnije 48 sati prije leta i ako ne postoje prostorna ograničenja u vazduhoplovu i da su ispunjeni uslovi utvrđeni propisom za prevoz opasnih materija (član 36m stav 3);

5) licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti ne obezbijedi privremenu zamjenu za

oštećenu ili izgublenu opremu za kretanje, koja ne mora da bude identična kao oštećena ili izgubljena oprema (član 36m stav 4);

6) licu sa invaliditetom ili licu smanjene pokretljivosti ne omogući korišćenje psa vodiča, po potrebi i ne obezbijedi da im podaci o letu budu dostupni (član 36m st. 5 i 6).

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i preduzetnik novčanom kaznom od 300 do 3.000 eura.

(4) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i fizičko lice novčanom kaznom od 150 do 1.000 eura.

(5) O izrečenim kaznama utvrđenim ovim zakonom Agencija obavještava Evropsku komisiju".

Član 21

Član 183 briše se.

Član 22

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni razlog za donošenje ovog zakona je usklađivanje odredbi Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 18/11) sa evropskom legislativom kojom su propisana prava putnika koji se prevoze vazduhoplovom.

Neophodno je, u skladu sa preporukama eksperata Evropske komisije, koji su zaduženi za utvrđivanje stepena implementacije legislative EU navedene u Aneksu 1 multilateralnog Sporazuma o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom području (ECAA Sporazuma), koji je Crna Gora ratifikovala 2007. godine, na adekvatan način obezbijediti transponovanje regulativa koje se odnose na prava putnika u slučaju uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili kašnjenja leta, prava putnika u slučaju smrti ili teške tjelesne povrede, gubitka ili oštećenja prtljaga i tereta, kao i prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti usled prevoza vazduhoplovom.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Donošenje ovog zakona predstavlja usklađivanje sa odredbama evropskog zakonodavstva, odnosno sa odredbama sledećih uredbi EU:

- Uredba (EZ) br. 261/2004 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 11. februara 2004. godine o uspostavljanju zajedničkih pravila o kompenzaciji i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcajanja i otkazivanja ili dugog kašnjenja letova;
- Uredba Savjeta (EZ) br. 2027/97 od 9. oktobra 1997. godine o odgovornosti avio-prevoznika u slučaju udesa;
- Uredba (EZ) br. 1107/2006 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 5. jula 2006. godine koja se tiče prava osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću kada putuju avionom.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Odredbom člana 1 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana 2 Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 18/11), kojim je propisano značenje izraza upotrijebljenih u ovom zakonu. Predloženim članom 1 predloženo je preciznije značenje izraza iz člana 2 i dodata su značenja novih izraza i definicija najvažnijih pojmova koji su upotrijebljeni u ovom zakonu, radi njegove lakše primjene, od kojih je većina preuzeta iz Evropskih propisa.

Odredbom člana 2 Predloga ovog zakona predlaže se usklađivanje pojedinih pojmova i izraza iz Zakona o obligacionim odnosima i osnovama svojinsko-pravnih odnosa u vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 18/11) sa odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 30/12).

Odredbom člana 3 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana 9 stav 1 osnovnog teksta zakona, kojim se preciznije definiše predmet i područje njegove primjene, odnosno propisuje da se ovaj zakon primjenjuje na putnike koji putuju sa aerodroma koji se nalaze na teritoriji Crne Gore, kao i na putnike koji putuju sa aerodroma iz druge države, na aerodrom koji se nalazi na teritoriji Crne Gore, pod uslovom da nijesu iskoristili povoljnosti i kompenzaciju, da im nije pružena pomoć u drugoj državi i da je let ostvaren sa crnogorskim vazdušnim prevoznikom.

Članom 4 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana 25 osnovnog teksta zakona. Novim članom 25 predlaže se da se pored odredaba ovog zakona na odgovornost vazdušnog prevoznika i lica koje po njegovom nalogu ili za njegov račun vrši prevoz vazduhoplovom za štetu koju pričinje prilikom prevoza putnika i njihovog prtljaga vazdušnim putem primjenjuju i odredbe Montrealske konvencije i to na međunarodni i na domaći vazdušni saobraćaj. Ovim članom propisuju se i slučajevi djelimičnog ili potpunog oslobađanja od odgovornosti ako se dokaže da je šteta prouzrokovana ili da je šteta nastala usled nepažnje, drugim pogrešnim postupkom ili propustom lica koje traži naknadu štete ili lica od koga ostvaruje svoja prava. Istovremeno ovim članom se predlaže propisivanje ništavosti odredaba ugovora o oslobađanju vazdušnog prevoznika od odgovornosti ili određivanju niže granice odgovornosti od granice utvrđene Montrealskom konvencijom i ovim zakonom, s tim da ne povlače ništavost cijelog ugovora o prevozu, na koji se primjenjuje ova konvencija.

Članom 5 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana člana 26 osnovnog teksta zakona. Novim članom 26 propisuje se da se na odgovornost crnogorskog vazdušnog prevoznika za prevoz putnika i njihovog prtljaga primjenjuju odredbe Montrealske konvencije, da je obaveza crnogorskog vazdušnog prevoznika, kao i drugog vazdušnog prevoznika koji namjerava da obavlja komercijalni vazdušni prevoz sa Crnom Gorom da se osigura od odgovornosti za štetu i da iznos osiguranja od odgovornosti za štetu pričinjenu putnicima, prtljagu, teretu, pošti i trećim licima, treba da bude u visini, u skladu sa zakonom, koji obezbjeđuje isplatu cjelokupnog iznosa štete.

Članom 6 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana člana 27 osnovnog teksta zakona. Novim članom 27 propisuje se da se, visina naknade štete kao i najniža granica odgovornosti za štetu nastalu usljed smrti ili tjelesne povrede putnika u slučaju nesreće, uništenja, gubitka ili oštećenja prtljaga, odnosno kašnjenja prilikom isporuke prtljaga određuje, u skladu sa čl. 21 i 22 Montrealske konvencije.

Članom 7 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana člana 28 osnovnog teksta zakona. Novim članom 28 uređuju se način i rokovi avansnog plaćanja. Ovim članom propisuje se obaveza vazdušnog prevoznika na avansno plaćanje licu koje ima pravo na naknadu štete, s tim da avansno plaćanje ne predstavlja priznanje odgovornosti i može da se uračuna u ukupan iznos naknade štete koju isplaćuje vazdušni prevoznik. Istovremeno ovim članom se propisuje u kojem slučaju se isplaćeni avans može vratiti.

Članom 8 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana 29 osnovnog teksta zakona. Novim članom 29 uređuju se pravo putnika na određivanje vrijednosti dostave predatog prtljaga na krajnjem odredištu i plaćanje dodatnog iznosa za dostavu takvog prtljaga, kao i pravo vazdušnog prevoznika da zahtijeva dodatni iznos ako putnik u posebnoj izjavi zahtijeva dostavu predatog prtljaga do krajnjeg odredišta u visini koja zavisi od dodatnih troškova prevoza i osiguranja tog prtljaga, koji prelaze uobičajene troškove za prtljag, procijenjene u visini koja je ista ili niža od granice odgovornosti. Istovremeno ovim članom se propisuje i obaveza vazdušnog prevoznika da upozna putnika o visini dodatne naknade za dostovu prtljaga posebne vrijednosti.

Čl. 9 i 10 Predloga ovog zakona predlažu se izmjene čl. 30 i 31 osnovnog teksta zakona. Novim čl. 30 i 31 zakona uređuju se pitanja u vezi sa upoznavanjem i obavješćavanjem putnika o odgovornostima vazdušnog prevoznika u odnosu na putnike i njihov prtljag, o rokovima za podnošenje prigovora odnosno tužbe za naknadu štete i o mogućnostima davanja posebne izjave o prtljagu. Ovim članovima propisuje se obaveza vazdušnim prevoznicima da putnicima učine dostupnim rezime osnovnih odredaba o odgovornosti vazdušnog prevoznika na svim prodajnim mjestima, uključujući telefonsku prodaju ili prodaju putem interneta. Istovremeno propisuje se i obaveza vazdušnim prevoznicima da svakom putniku izdaju pisano obavješćenje o granici odgovornosti vazdušnog prevoznika koja važi za taj let u slučaju smrti ili tjelesne povrede, ako granica postoji, uništenja, gubitka ili oštećenja prtljaga i upozorenja putnika da prtljag čija vrijednost prelazi ovu granicu mora da bude prijavljen vazdušnom prevozniku pri registraciji prtljaga, prije leta ili da bude u potpunosti osiguran od strane putnika prije putovanja i štete prouzrokovane kašnjenjem leta.

Članom 11 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana 32 osnovnog teksta zakona. Novim članom 32 određuju se granice odgovornosti crnogorskih i stranih vazdušnih prevoznika, koje se određuju u skladu sa ovim zakonom i odredbama Montrealske konvencije, s tim da vazdušni prevoznik može dobrovoljno da poveća granice odgovornosti.

Članom 12 Predloga ovog zakona predlaže se izmjena člana 33 osnovnog teksta zakona. Novim članom 32 utvrđuje se, sadržaj rezimea osnovnih odredaba o odgovornosti prema putnicima i prtljagu, u skladu sa odredbama ovog zakona i Montrealske konvencije, koji mora da bude dostupan svim putnicima u pisanoj formi. Rezime osnovnih odredaba o odgovornosti sadrži detaljno obavješćenje putnicima o odgovornosti vazdušnih prevoznika za štetu pričinjenu putnicima u slučaju: smrti ili tjelesne povrede, kašnjenje putnika, način avansnog plaćanja naknade štete, kao i prtljagu u slučaju: kašnjenje prtljaga, uništenje, gubitak ili oštećenje prtljaga. Rezime osnovnih odredbi sadrži i obavješćenje o pravu putnika da zahtijeva višu granicu odgovornosti, ako najkasnije na prijavljivanju putnika za let da posebnu izjavu i plati dodatni iznos, pravu putnika na prigovor i rok za podnošenje tužbe za naknadu štete, kao i obavješćenje putnicima o odgovornost ugovornih i stvarnih vazdušnih prevoznika

Članom 13 Predloga ovog zakona član 35 osnovnog teksta zakona briše se, jer je odgovornost vazdušnog prevoznika zbog gubitka, uništenja ili oštećenja ručnog prtljaga uređena na novi način predlogom ovog zakona.

Članom 14 Predloga ovog zakona poslije člana 36 dodaje se nova tačka 6. Prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti i 15 novih članova kojima se propisuje prava lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti u prevozu u vazdušnom saobraćaju, u skladu sa

odredbama Uredbe (EZ) br. 1107/2006 Evropskog Parlamenta i Savjeta od 5. jula 2006. godine. Način pružanja usluga ovim licima i njihova prava tokom prevoza u vazdušnom saobraćaju, od dolaska na aerodrom polaska do dolaska na aerodrom odredišta, definisana su detaljno sa konkretnim obavezama i odgovornostima vazdušnih prevoznika i operatora aerodroma za pružene usluge i posebnu pomoć ovim licima, kao i standardi kvaliteta za pruženu pomoć.

Članom 15 Predloga ovog zakona čl. 37 do 41 osnovnog teksta zakona brišu se, jer je predmet regulisanja ovih odredbi, propisan na novi način predlogom ovog zakona.

Članom 16 Predloga ovog zakona vrši se izmjena u članu 73 stav 1 osnovnog teksta zakona, tako što se iznos specijalnih prava vučenja sa 17 povećava na 19, radi usklađivanja sa odredbama EU regulativa i Montrealske konvencije.

Članom 17 Predloga ovog zakona mijenja se član 93 osnovnog teksta zakona, tako što se propisuje pravo i postupak podnošenja prigovora od strane putnika u vazdušnom saobraćaju i lica sa invaliditetom ili lica smanjene pokretljivosti u slučaju uskraćivanja ukrcaja, otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta i ostvarivanje drugih prava propisanih zakonom. Izmijenjenim članom 93 propisuje se i nadležni organ za mirno rješavanje spora po podnijetom prigovoru, kao i pravo pokretanja postupka pred nadležnim sudom.

Članom 18 Predloga ovog zakona mijenjaju se st. 1 i 4 člana 93 osnovnog teksta zakona, tako što se izmijenjenim stavom 1 ovog člana propisuje da se zahtjev za nadoknadu štete zbog smrti ili tjelesne povrede koju vazduhoplov u letu pričinu na zemlji, ne može osporiti do iznosa 113.100 specijalnih prava vučenja po poginulom ili tjelesno povrijeđenom licu, a da se zahtjev za nadoknadu štete preko tog iznosa može osporiti ako se dokaže da šteta nije nastala njegovom nepažnjom ili krivicom. Izmijenjenim stavom 4 ovog člana određuje se način preračunavanja specijalnih prava vučenja u novčanu jedinicu koja se koristi u Crnoj Gori, odnosno propisuje se da se preračunavanje vrši po kursu na dan isplate naknade štete od strane vazdušnog prevoznika, a ako je naknada štete određena pravosnažnom presudom na dan donošenja pravosnažne presude.

Članom 19 Predloga ovog zakona vrši se izmjena u članu 176 stav 1 osnovnog teksta zakona, tako što se brišu riječi kojim je izvršeno skraćivanje naziva Agencije za civilno vazduhoplovstvo, jer je već skraćeno u novom članu 360 ovog predloga zakona.

Članom 20 ovog predloga zakona predlaže se da se posle člana 182 doda novi dio zakona Kaznene odredbe, koji sadrži dva nova člana, kojim se pripisuju prekršaji vazdušnog prevoznika, dugih pravnih lica, odgovornih lica u pravnom licu i fizičkih lica, kao i prekršaji operatora aerodroma i drugih pravnih lica i odgovornih lica i propisuju novčane kazne za učinjene prekršaje.

Članom 21 ovog predloga zakona predlaže se brisanje člana 183 osnovnog teksta zakona kojim je bio propisan pravni osnov za donošenje podzakonskog akta kojim bi se uredila prava lica sa invaliditetom i lica smanjene pokretljivosti, koja se sada propisuju predlogom ovog zakona.

Članom 22 ovog zakona propisuje se njegovo stupanje na snagu

V FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.